

**PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z
PRZYRODY do realizowania na zajęciach
objętych innowacją „Przyroda bez stresu”**

I FORMY SPRAWDZANIA WIADOMOŚCI

1. Na lekcjach przyrody oceniane są m.in. następujące formy sprawdzania wiadomości i umiejętności

Forma sprawdzania wiadomości i umiejętności	Waga
Konkursy (poziom minimum międzyszkolny) – bardzo dobry wynik	5
Quiz na zaliczenie działu	3
Praca samodzielna (np. karta pracy)	3
Praca w grupie	3
Aktywność	3
Odpowiedź ustna	3
Zeszyt	1

Uczeń sam decyduje czy przekazuje nauczycielowi daną formę sprawdzenia wiadomości do ocenienia.

W ciągu jednego półrocza uczeń musi przekazać 5 takich prac do sprawdzenia niezależnie jakiej będą one wagi.

W przypadku, gdy uczeń nie zdobędzie 5 ocen do momentu wystawienia oceny przewidywanej, nauczyciel będzie wpisywał oceny na podstawie wyników z quizów, w których uczeń brał udział.

Uczeń, który w czasie zajęć nie pracuje, przeszkadza innym uczniom uzyskuje ocenę niedostateczną z pracy na lekcji, bez możliwości rezygnacji z tej oceny.

II ZASADY PRACY

1. Uczeń, który nie przestrzega zasad dyscypliny pracy samodzielnej (np. spisuje, rozmawia, odwraca się) otrzymuje ostrzeżenie ustne równoznaczne z obniżeniem oceny o jeden stopień. Jeśli sytuacja powtórzy się, nauczyciel odbiera mu pracę i wpisuje ocenę niedostateczną.

Ocena celująca z aktywności jest przyznawana przez nauczyciela, gdy uczeń wyczerpująco objaśni trudne zagadnienie, które wykracza poza dotychczas przerobiony materiał.

2. Nieprzygotowanie do lekcji

Uczeń ma obowiązek każdorazowo zgłosić nauczycielowi na początku lekcji – podczas sprawdzania obecności i nieprzygotowanie do lekcji.

Uczeń ma prawo do zgłoszenia 2 raz nieprzygotowania w semestrze

III OCENA PRACY UCZNIĄ

1. Ocena z pracy pisemnej wynika z punktacji za zadania i skali ocen.
2. Sprawdzone i ocenione prace pisemne nauczyciel omawia na lekcji.
3. Ocena z odpowiedzi ustnej i aktywności uwzględnia mocne oraz słabe strony odpowiedzi ucznia i następuje bezpośrednio po jej zakończeniu, w obecności innych uczniów
4. Ocenianie, a także wymagania edukacyjne dla uczniów z opiniami i orzeczeniami z Poradni psychologiczno-pedagogicznych, są odpowiednio dostosowane do w.w. dokumentów

ZAGADNIENIENIA	SZCZEGÓŁOWE CELE EDUKACYJNE					
	Ocena Niedostateczna	Ocena Dopuszczająca	Ocena Dostateczna	Ocena Dobra	Ocena Bardzo dobra	Ocena Celująca
A Dział z Podręcznika	<p>Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia dwa elementy przyrody nieożywionej wymienia dwa elementy przyrody ożywionej wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom wyjaśnia, czym jest obserwacja podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki notuje dwa/trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektów wykonuje schematyczny rysunek obserwowanego obiektu dokonuje pomiaru z wykorzystaniem taśmy mierniczej podaje nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych przez nauczyciela na 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie pojęcia przyroda wymienia trzy niezbędne do życia składniki przyrody nieożywionej podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka omawia na przykładach rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata wymienia źródła informacji o przyrodzie omawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń przygotowuje przyrząd służący do prowadzenia obserwacji do obserwowanego obiektu wymienia propozycje przyrządów, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie określa charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów opisuje sposób użycia taśmy mierniczej podaje nazwy głównych kierunków geograficznych przygotowuje skróty 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy ożywionych elementów przyrody wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka porównuje liczbę i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów wymienia cechy przyrodnika określa rolę obserwacji w poznawaniu przyrody omawia etapy doświadczenia planuje miejsca dwóch/trzech obserwacji proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu wymienia najważniejsze części mikroskopu wyjaśnia, co to jest widnokraż omawia budowę kompasu samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną klasyfikuje wskazane elementy na: ożywione składniki przyrody, nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka wyjaśnia, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze wyjaśnia różnice między eksperymentem a doświadczeniem planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji omawia sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych porównuje dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na jej pozostałe elementy na podstawie obserwacji podejmuje próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk, np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów doświadczalnych przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin omawia sposób wyznaczania kierunku północnego na podstawie położenia Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu

		<p>widnokregu</p> <ul style="list-style-type: none"> wyznacza – na podstawie instrukcji słownej – główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu, czyli prostego patyka lub pręta, w słoneczny dzień 	<p>do nazw głównych kierunków geograficznych</p> <ul style="list-style-type: none"> określa warunki korzystania z kompasu posługując się instrukcją, wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu = 		pośrednich	
<p>Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze</p>	<p>Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów wskazuje w najbliższym otoczeniu po dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych podaje dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych porównuje ciała stałe z cieczami pod względem jednej właściwości, np. kształtu wymienia stany skupienia wody w przyrodzie podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia omawia budowę termometru odczytuje wskazania termometru wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie wymienia przynajmniej trzy składniki pogody rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia stany skupienia, w których występują substancje podaje dwa/trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym wyjaśnia zasadę działania termometru przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące: <ul style="list-style-type: none"> wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody obecność pary wodnej w powietrzu wyjaśnia, na czym polega parowanie i skraplanie wody wyjaśnia, co nazywamy pogodą wyjaśnia pojęcia: upał, przymrozek, mróz podaje nazwy osadów atmosferycznych zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną omawia sposób pomiaru ilości opadów podaje jednostki, w których wyraża się składniki pogody buduje deszczomierz na podstawie instrukcji 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej podaje przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych i cieczy oraz gazów wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru podaje, z czego są zbudowane chmury rozdziela rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracjach wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne wyjaśnia, jak powstaje wiatr wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody określa zależność między wysokością Słońca a 	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów opisuje zasadę działania termometru cieczowego dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu podaje znane z życia codziennego przykłady zmian stanów skupienia wody przedstawia w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie wyjaśnia, jak tworzy się nazwę wiatru rozpoznaje na mapie rodzaje wiatrów wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia porównuje wysokość Słońca nad widnokregiem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, popierając swoje stanowisko przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie rysunkiem wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi na podstawie opisu przedstawia – w formie mapy – prognozę pogody dla Polski podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia, np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa

		<p>opadów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego burze są groźne • dobiera odpowiednie przyrządy służące do pomiaru trzech składników pogody • wyjaśnia pojęcia: wschód Słońca, zachód Słońca • rysuje „drogę” Słońca na niebie • podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku • podaje po trzy przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokretem • omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia • wyjaśnia pojęcia: równonoc, przesilenie • omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku 	<p>temperaturą powietrza</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia • wyjaśnia pojęcie górowanie Słońca • omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokretem w poszczególnych porach roku 		
<p>Odkrywamy tajemnice ciała człowieka</p>	<p>Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy • omawia znaczenie wody dla organizmu • wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego • wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm • uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem • wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne • wymienia rodzaje naczyń krwionośnych • mierzy puls • podaje dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia składniki pokarmowe • przyporządkowuje podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej • wymienia narządy budujące przewód pokarmowy • omawia rolę układu pokarmowego • podaje zasady higieny układu pokarmowego • omawia rolę serca i naczyń krwionośnych • pokazuje na schemacie poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych • wymienia narządy budujące drogi oddechowe • wyjaśnia, co dzieje się z powietrzem podczas wędrówki przez drogi oddechowe • określa rolę układu oddechowego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę składników pokarmowych w organizmie • wymienia produkty zawierające sole mineralne • wyjaśnia pojęcie trawienie • opisuje drogę pokarmu w organizmie • omawia, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu • wymienia funkcje układu krwionośnego • wyjaśnia, czym jest tętno • omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie • określa cel wymiany gazowej • omawia rolę poszczególnych narządów układu oddechowego • wyjaśnia, dlaczego drogi 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę witamin • omawia rolę soli mineralnych w organizmie • wyjaśnia rolę enzymów trawiennych • wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu • wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny • podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego • wyjaśnia, na czym polega współpraca układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego • wykonuje schematyczny rysunek ilustrujący wymianę gazową zachodzącą w płucach • na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin • omawia rolę narządów wspomagających trawienie • proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego • planuje i prezentuje doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej w wydychanym powietrzu • wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała • wskazuje na planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę • omawia, korzystając

		<p>układu krążenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy • wymienia zasady higieny układu oddechowego • wskazuje na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu • wyjaśnia pojęcie stawu • omawia dwie zasady higieny układu ruchu • wskazuje na planszy położenie układu nerwowego • wskazuje na planszy lub modelu położenie narządów zmysłów • wymienia zadania narządów smaku i powonienia • wymienia, podając przykłady, rodzaje smaków ; • wymienia dwa zachowania wpływające niekorzystnie na układ nerwowy • wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego • rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską • wyjaśnia pojęcie zapłodnienie • podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci • podaje dwa przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu • wymienia elementy budujące układ ruchu • podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu • wymienia trzy funkcje szkieletu • wymienia zasady higieny układu ruchu • omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów • omawia rolę skóry jako narządu zmysłu • wymienia zasady higieny oczu i uszu • wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy • określa rolę układu rozrodczego • omawia zasady higieny układu rozrodczego • wskazuje na planszy miejsce rozwoju nowego organizmu • wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców • omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania 	<p>oddechowe są wyścielane przez komórki z rzęskami</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia rodzaje połączeń kości • podaje nazwy głównych stawów u człowieka • wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem • wskazuje na planszy małżowinę uszną, przewod słuchowy i błonę bębenkową • omawia zasady higieny układu nerwowego • omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego • opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia pracę mięśni szkieletowych • wymienia zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów • wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia • podaje wspólną cechę narządów węchu i smaku • wskazuje na planszy drogę informacji dźwiękowych • uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów • na podstawie doświadczenia formułuje wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia • omawia przebieg rozwoju nowego organizmu • wskazuje na planszy narządy układu rozrodczego męskiego i układu rozrodczego żeńskiego • wyjaśnia na przykładach, czym jest odpowiedzialność 	<p>z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego • prezentuje informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania
--	--	---	---	---	--	--

<p>Odkrywamy tajemnice zdrowia</p>	<p>Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia korzystając z piramidy zdrowego żywienia, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach wyjaśnia, dlaczego ważną jest czystość rąk omawia sposoby dbania o zęby wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych i zwierząt pasożytniczych wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych przez uszkodzoną skórę wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie odróżnia muchomora sromotnikowego od innych grzybów określa sposób postępowania po użądleniu omawia zasady postępowania podczas 	<ul style="list-style-type: none"> podaje zasady prawidłowego odżywiania wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry opisuje sposób pielęgnacji paznokci wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży podaje przykłady wypoczynku czynnego i wypoczynku biernego wymienia przyczyny chorób zakaźnych wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową omawia objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową omawia przyczyny zatruc określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę określa zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim rozpoznaje owady, które mogą być groźne podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach omawia sposób postępowania w wypadku otarć i skaleczeń podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać podaje przykłady skutków działania alkoholu na organizm 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie zasady zdrowego stylu życia wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia opisuje sposób pielęgnacji skóry – ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową wymienia szkody, które pasożyty powodują w organizmie omawia objawy zatruc wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego wymienia objawy zatrucia grzybami omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości wyjaśnia, na czym polega palenie bierne wymienia skutki przyjmowania narkotyków wyjaśnia, czym jest asertywność 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia omawia skutki niewłaściwego odżywiania się wyjaśnia, na czym polega higiena osobista podaje sposoby na uniknięcie zakażenia się grzybicą porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy klasyfikuje pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, podaje ich przykłady charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń wyjaśnia, czym jest uzależnienie charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, który będzie odpowiedni w okresie dojrzewania wyjaśnia, czym są szczepionki przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania na nią prezentuje plakat informujący o zagrożeniach w swojej okolicy uzasadnia konieczność zachowań asertywnych przygotowuje informacje na temat pomocy osobom uzależnionym
---	--	--	--	---	--	---

		<p>pielęgnacji roślin hodowanych w domu</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia • wymienia rodzaje urazów skóry • podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka • opisuje zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu • prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie 			
Orientujemy się w terenie	<p>Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10 • rysuje plan biurka w skali 1 : 10 • wymienia rodzaje map • odczytuje informacje zapisane w legendzie planu • wskazuje kierunki geograficzne na mapie • odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak powstaje plan • rysuje plan dowolnego przedmiotu (wymiary przedmiotu podzielne bez reszty przez 10) w skali 1 : 10 • wyjaśnia pojęcia: mapa i legenda • rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych • określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu • opowiada, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie skala liczbowa • oblicza wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50 • opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie • określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej • wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy • orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu 	<ul style="list-style-type: none"> • rysuje plan pokoju w skali 1 : 50 • doбира skalę do wykonania planu dowolnego obiektu • wykonuje szkic terenu szkoły • odszukuje na mapie wskazane obiekty • przygotowuje zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy • orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje szkic okolic szkoły • wyjaśnia pojęcia: skala mianowana, podziałka liniowa • porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej • dostosowuje sposób orientowania mapy do otaczającego terenu
Poznajemy krajobraz najbliższej	<p>Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów • podaje przykłady krajobrazu naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów • wymienia rodzaje krajobrazów: naturalny, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie krajobraz • wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje krajobraz najbliższej okolicy • klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy

<p>okolicy</p>	<p>wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy krajobrazów kulturowych określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy rozpoznaje na ilustracji wzniesienia i zagłębienia wyjaśnia, czym są równiny wykonuje modele wzniesienia i doliny przyporządkowuje jedną/dwie pokazane skały do poszczególnych grup podaje przykłady wód słonych wskazuje na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy podaje dwa/trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy wymienia dwie/trzy formy ochrony przyrody w Polsce podaje dwa/trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła wyjaśnia, czym są równiny wykonuje modele wzniesienia i doliny przyporządkowuje jedną/dwie pokazane skały do poszczególnych grup podaje przykłady wód słonych wskazuje na mapie 	<p>kulturowy</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie krajobraz kulturowy wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka omawia na podstawie ilustracji elementy wzniesienia wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy podaje nazwy grup skał podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych podaje przykłady wód słodkich – w tym wód powierzchniowych wskazuje różnice między oceanem a morzem na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących wymienia różnice między jeziorem a stawem wymienia, podając przykłady, od jakich nazw pochodzą nazwy miejscowości podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych wyjaśnia, czym są parki narodowe podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych wskazuje naturalne składniki krajobrazu najbliższej okolicy opisuje wklęsłe formy terenu isuje formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych rozpoznaje co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy wyjaśnia pojęcia: wody słodkie, wody słone wykonuje schemat podziału wód powierzchniowych omawia warunki niezbędne do powstania jeziora porównuje rzekę z kanałem śródlądowym omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa omawia zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości wyjaśnia cel ochrony przyrody wyjaśnia, czym są rezerwaty przyrody wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> omawia elementy doliny opisuje skały występujące w najbliższej okolicy omawia proces powstawania gleby charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi omawia, jak powstają bagna charakteryzuje wody płynące podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu wskazuje źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody żywej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje krótką prezentację o najciekawszych formach terenu w Polsce i na świecie przygotowuje kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz z ich opisem prezentuje informacje typu „naj” – najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębina oceaniczna wyjaśnia, czym są lodowce i łądolody przygotowuje plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów przygotuje prezentację multimedialną lub plakat pt. „Moja miejscowość dawniej i dziś” prezentuje – w dowolnej formie – informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy: gminie, powiecie lub województwie
-----------------------	--	---	---	--	--	--

		<p>przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy • podaje dwa/trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy • wymienia dwie/trzy formy ochrony przyrody w Polsce • podaje dwa/trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych • wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła 				
<p>Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie</p>	<p>Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podaje trzy przystosowania ryb do życia w wodzie • wymienia dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie • wskazuje na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, bieg środkowy, bieg dolny, ujście • przyporządkowuje na schematycznym rysunku odpowiednie nazwy do stref życia w jeziorze • odczytuje z ilustracji nazwy dwóch/trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora • wymienia czynniki warunkujące życie na lądzie • omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na przykładach przystosowania zwierząt do życia w wodzie • wyjaśnia, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimę • podaje dwie/trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki • omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki • podaje nazwy stref życia w jeziorze • wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej • rozpoznaje na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża • omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury • podaje nazwy warstw lasu • omawia zasady zachowania się w lesie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na przykładach przystosowania roślin do ruchu wody • omawia sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne • wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki • porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki • charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej • wymienia czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora • wymienia zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej • charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków strefy przybrzeżnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie plankton • omawia na przykładach przystosowania zwierząt do ruchu wody • rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki • omawia przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki • charakteryzuje poszczególne strefy jeziora • rozpoznaje na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami • układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze • omawia negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin • opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych • wymienia przystosowania 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym • porównuje świat roślin oraz zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki • przygotowuje prezentację na temat trzech/czterech organizmów tworzących plankton • prezentuje informacje „naj” na temat jezior w Polsce i na świecie • prezentuje informacje na temat przystosowań dwóch/trzech gatunków roślin lub zwierząt do życia w ekstremalnych warunkach lądowych • omawia wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych

		<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji • wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu • podaje trzy zasady zachowania się w lesie • podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych • rozpoznaje dwa drzewa iglaste i dwa liściaste • podaje dwa przykłady znaczenia łąki • wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw • rozpoznaje przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych • wymienia nazwy zbóż • rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto • podaje przykłady warzyw uprawianych na polach • wymienia nazwy dwóch szkodników upraw polowych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu • porównuje wygląd igieł sosny z igłami świerka • wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek • wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych • wymienia cechy łąki • wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej • przedstawia w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące • omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych • rozpoznaje nasiona trzech zbóż • wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami • uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu 	<p>do życia w wodzie</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające je przed utratą wody • wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru • charakteryzuje warunki abiotyczne panujące w poszczególnych warstwach lasu • rozpoznaje pospolite grzyby jadalne • porównuje drzewa liściaste z drzewami iglastymi • rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste • rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych • wymienia typy lasów rosnących w Polsce • omawia zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku • rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące • wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki • wyjaśnia pojęcia: zboża ozime, zboża jare • podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw 	<p>roślin do wykorzystania światła</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach • podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych • przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki • uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt • podaje przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania • przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych • rozpoznaje zboża rosnące w najbliższej okolicy 	<p>warstwach lasu</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, które są uprawiane w polskich ogrodach • wykonuje zielnik z poznanych na lekcji roślin łąkowych lub innych roślin • wyjaśnia, w jaki sposób człowiek może wykorzystać dziko żyjące zwierzęta do ochrony roślin uprawnych przez szkodnikami
--	--	--	---	---	--	---